

S P R A W O Z D A N I E
KOMISJI KULTURY I ŚRODKÓW PRZEKAZU

- o przedstawionym przez Prezydium Sejmu projekcie uchwały w sprawie upamiętnienia 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego (druk nr 2970),**
- o poselskim projekcie uchwały w 160. rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego (druk nr 2989)**

Marszałek Sejmu, zgodnie z art. 37 ust. 1 i art. 40 ust. 1 regulaminu Sejmu – po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu – skierowała w dniu 26 stycznia 2023 r. projekty uchwał zawarte w drukach nr 2970 i 2989 do Komisji Kultury i Środków Przekazu do pierwszego czytania.

Komisja Kultury i Środków Przekazu po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tych projektów uchwał na posiedzeniu w dniu 6 lutego 2023 r.

wnosi:

W y s o k i S e j m podjąć raczy załączony projekt uchwały.

Warszawa, dnia 6 lutego 2023 r.

Sprawozdawca

(-) Jarosław Zieliński

Przewodniczący Komisji

(-) Piotr Babinetz

UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia ... 2023 r.

w sprawie upamiętnienia 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego

Powstanie Styczniowe było kolejnym zrywem niepodległościowym Polaków – najdłuższą w dobie rozbiorów walką zbrojną przeciwko Moskalom. Wybuch Powstania poprzedziła intensywna akcja rusyfikacyjna, przymusowy pobór na 25 lat do rosyjskiego wojska oraz inne represje ze strony zaborcy. Reakcją polskiego społeczeństwa było tworzenie konspiracji i struktur podziemnych oraz liczne patriotyczne manifestacje uliczne, z których jedna zakończyła się śmiercią ponad 100 uczestników. W odpowiedzi na zarządzenie przez władze rosyjskie branki – przymusowego poboru kilkunastu tysięcy młodych Polaków do carskiego wojska – postanowiono walczyć.

22 stycznia 1863 roku Tymczasowy Rząd Narodowy ogłosił manifest, w którym wezwał narody Rzeczypospolitej do walki z Rosją, zrównał wszystkich obywateli wobec prawa bez względu na pochodzenie i wiarę, ogłosił zniesienie pańszczyzny, powszechne uwłaszczenie chłopów i nadanie ziemi bezrolnym, jeśli przystąpią do Powstania. Herb Rządu Narodowego składający się z przedstawienia Orła Białego, Pogoni i Michała Archanioła – oznaczających Polskę, Litwę i Ruś – zwieńczony koroną z krzyżem symbolizował dążenie do utworzenia Rzeczypospolitej Trojga Narodów i wspólnej walki przeciw moskiewskiemu wrogowi.

Walki rozpoczęły się od ataku kilkunastu tysięcy powstańców na garnizony rosyjskie w Królestwie Polskim, niestety słabe uzbrojenie i olbrzymia przewaga wroga nie pozwoliły na wyzwolenie większych miast, dlatego działania przybrały charakter partyzancki. W ciągu 2 lat Powstanie objęło zasięgiem prawie cały obszar I Rzeczypospolitej pod zaborem rosyjskim. Przez szeregi walczących przewinęło się około 200 tysięcy ochotników, którzy stoczyli ponad 1200 bitew i potyczek.

Przywódcy Powstania Styczniowego umiejętnie tworzyli tajemne państwo polskie, zmierzali do uformowania nowoczesnego narodu polskiego obejmującego wszystkie grupy społeczne, a jednocześnie dążyli do zgodnej współpracy wszystkich narodów Rzeczypospolitej. Rząd Narodowy doprowadził do uwłaszczenia chłopów na terenie Królestwa Polskiego.

Wśród bohaterów, którzy oddali wówczas życie za niepodległość byli: Romuald Traugutt, Stefan Bobrowski, Zygmunt Padlewski, Zygmunt Sierakowski, Marcin Borelowski, Dionizy Czachowski, Zygmunt Chmieleński, Konstanty Kalinowski, Aleksander Waszkowski, Maria Piotrowiczowa oraz księża Antoni Mackiewicz i Stanisław Brzóska. Ostatnim akordem walk było Powstanie Zabajkalskie z 1866 roku – heroiczny bój polskich zesłańców na Syberii.

Na tradycji Powstania budowali nową konspirację m.in. jego uczestnik Zygmunt Miłkowski, twórca Ligi Polskiej, oraz Józef Piłsudski, który ideę zamienił w skuteczny czyn niepodległościowy. Później wzorowali się na niej twórcy Polskiego Państwa Podziemnego podczas II wojny światowej oraz Żołnierze Niezłomni. Do tradycji wspólnej obrony przed rosyjskim naporem odwołują się współcześnie wolni Polacy, Litwini, Ukraińcy i Białorusini.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej wyraża przekonanie, że tradycja wspólnej walki „za wolność naszą i waszą” stanowi jeden z filarów polskiej polityki opartej na współpracy i solidarności między narodami. Jej wyrazem jest dzisiejsze bezkompromisowe wsparcie jakiego polskie państwo i społeczeństwo udzielają Ukraińcom stawiającym opór zbrodniczemu rosyjskiemu imperializmowi.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w 160. rocznicę wybuchu Powstania Styczniowego wyraża najwyższy szacunek dla zasługujących na wieczną pamięć obrońców Ojczyzny, którzy poświęcając własne życie, bezkompromisowo zmierzali do budowy polskiej wspólnoty narodowej i odzyskania przez Polskę niepodległości.